

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

coaliția 2009

coaliția civică pentru alegeri libere și corecte

**COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE
ASOCIAȚIA PROMO-LEX**

RAPORTUL nr. 2

Monitorizarea Alegerilor Locale Generale din 14 (28) iunie 2015

Perioada de monitorizare: 30 aprilie – 20 mai 2015

Publicat la 21 mai 2015

Chișinău, 2015

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație.

Misiunea de observare a Alegerilor Locale Generale din 14 (28) iunie 2015 este susținută financiar de către Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare (USAID) și Consiliul Europei, precum și beneficiază de asistență tehnică din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI).

Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

CUPRINS

I. REZUMAT	4
II. CONSTATĂRI.....	5
1. ORGANELE ELECTORALE	5
Activitatea Comisiei Electorale Centrale	5
Activitatea organelor electorale inferioare	6
2. OBSERVATORI NAȚIONALI ȘI INTERNAȚIONALI	10
3. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ	11
4. CONCURENȚII ELECTORALI.....	12
5. MASS-MEDIA LOCALĂ ȘI REGIONALĂ	18
III. FINANȚAREA CAMPANIILOR ELECTORALE	19
1. Cadrul normativ	19
IV. METODOLOGIA DE OBSERVARE A ASOCIAȚIEI PROMO-LEX.....	27
V. RECOMANDĂRI.....	28
LISTA DE ABREVIERI.....	30

I. REZUMAT

În cadrul Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte, Promo-LEX desfășoară observarea de lungă durată a perioadei electorale în contextul alegerilor locale generale din 14 iunie 2015. Raportul de față acoperă perioada electorală cuprinsă între 30 aprilie - 20 mai 2015 și reflectă constatările cu caracter electoral conectate la cadrul juridic corespunzător, care au fost raportate de către observatorii Promo-LEX. Rapoartele financiare ale concurenților electorali au fost confruntate cu constatările observatorilor din teritoriu începând cu 27 aprilie, stabilindu-se diferențele dintre date.

În perioada monitorizată, CEC a avut un regim de lucru obișnuit. Astfel, CEC a înregistrat încă un bloc electoral cu dreptul de a-și înainta candidații și a exclus un partid politic din lista partidelor care pot participa la scrutinul electoral, a acreditat încă 1,231 observatori naționali, dintre care 1,217 din partea Promo-LEX și 32 de observatori internaționali. A analizat și s-a expus asupra a 3 contestații ale concurenților electorali. Observatorii Promo-LEX au constatat deficiențe în funcționarea și veridicitatea datelor Registrului de stat al alegătorilor. Observatorii au raportat organizarea seminarelor de instruire pentru funcționarii electorali, deși numărul funcționarilor electorali care au rămas neinstruiți rămâne îngrijorător. În multe CECE de nivelul I există probleme legate de completarea componentei. Cu două excepții raportate, procesul de înregistrare a concurenților electorali s-a încheiat calm.

În multe localități rămâne nerezolvată problema amenajării locurilor pentru afișajul electoral, deși n-au fost semnalate obiecții din partea concurenților electorali. De asemenea, s-a desfășurat pașnic și procesul de luare a deciziilor în ceea ce privește acordarea spațiilor pentru întrunirile concurenților electorali. Cu toate acestea, au fost raportate cel puțin 603 cazuri în care APL a tergiversat luarea acestor decizii.

Misiunea Promo-LEX de observare constată că doar câțiva concurenți au început campania electorală cu diverse activități de agitație, comparativ cu perioadele similare ale campaniilor electorale precedente. Concurenții electorali au utilizat tradiționalele lansări de campanii electorale, întâlniri cu alegătorii, concerte electorale, distribuirea publicității promoționale, publicitatea stradală și în mass-media, organizarea activităților sportive, amplasarea corturilor de agitație electorală. Pe de altă parte, utilizarea resurselor administrative în perioada de raportare a fost constatată în cel puțin 22 cazuri. Au fost semnalate cel puțin 9 cazuri în care concurenți electorali au recurs la cadouri electorale.

Prestația mass-mediei locale și regionale în campania electorală rămâne una pasivă. Observatorii au raportat doar 5 cazuri de utilizare a acestora pentru agitație electorală.

În ceea ce privește raportarea finanțelor, din cele 40 de partide, blocuri electorale și organizații social-politice înregistrate la Ministerul Justiției constatăm că au fost înscrise 21. Din acestea doar 9 entități au depus rapoarte financiare și doar 2 au depus declarații că nu au venituri și cheltuieli, fapt ce denotă că ceilalți 10 concurenți electorali nu desfășoară o campanie electorală transparentă. Din cei 9 concurenți electorali care au depus rapoarte la CEC, doar 5 au indicat venituri și cheltuieli. Suma totală a veniturilor raportate este de 4,368,200 lei. Doar 4 cetățeni au contribuit la fondurile de campanie a 3 entități politice (BE PPEM, PP PN, PL) cu suma totală de 950 000 lei. Rămân însă netransparente sursele de finanțare indicate în rapoartele financiare drept "cotizații de membru". Celelalte 3,418,200 lei virați în fondurile electorale ale tuturor concurenților electorali au drept sursă donații ale persoanelor juridice. Majoritatea cheltuielilor raportate de către concurenții electorali au fost pentru publicitate – 83,1%. În perioada de raportare niciun concurent electoral n-a reflectat

cheltuieli reale la capitolele locațiunea încăperilor permanente, retribuirea muncii, recompense, servicii de întreținere a sediilor permanente.

II. CONSTATĂRI

I. ORGANELE ELECTORALE

Activitatea Comisiei Electorale Centrale

Hotărâri CEC

În conformitate cu Programul calendaristic și în vederea reglementării procesului electoral, CEC a adoptat 3 hotărâri . Astfel, aceasta a aprobat modelele buletinelor de vot pentru alegerile locale generale din 14 iunie 2015, stabilind culorile hârtiei buletinelor de vot. De asemenea, CEC a reglementat procedura de stabilire a numărului persoanelor de încredere ale concurenților electorali la alegerile locale generale din 14 iunie 2015. Potrivit acesteia, CECE de nivelul al doilea va stabili numărul maxim de persoane de încredere ale concurentului electoral pentru fiecare circumscripție electorală, luând în considerație faptul că numărul persoanelor de încredere ale unui concurent electoral nu poate fi mai mare decât numărul secțiilor de votare din circumscripția respectivă. La fel CEC a aprobat Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale.

Înregistrarea concurenților electorali

În perioada de raportare, la 30 aprilie 2015, prin Hotărârea nr. 3340 CEC a înregistrat Blocul electoral „Lista Poporului” pentru participarea la alegerile locale generale din 14 iunie 2015, care a fost constituit de către Partidul Social Democrat și Partidul Politic Uniunea Centristă din Moldova. Astfel, la data de 14 mai 2015, în baza listei partidelor și altor organizații social-politice, la alegerile locale generale din 14 iunie 2015 pot participa 40 de entități politice. La alegerile locale generale din 2011 lista conținea 33 de entități politice.

Excluderea unui concurent electoral

Conform art.69 alin.4 al Codului Electoral, anularea înregistrării concurentului electoral se aplică la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, iar în cazul alegerilor locale – și la solicitarea consiliului electoral de circumscripție, prin hotărâre judecătorească definitivă în cazul constatării admiterii de către acesta a abaterilor prevăzute de lege.

Contrar prevederilor legale, la 4 mai 2015, CEC a exclus din cursa electorală Partidul politic „PARTIDUL COMUNIST REFORMATOR DIN MOLDOVA”,excluderea căruia s-a realizat în lipsa unei hotărâri judecătorești definitive sau irevocabile, întemeindu-se doar pe decizia Ministerului Justiției privind anularea înregistrării acestui partid.

Contestații examinate de către CEC

În perioada de raportare, conform paginii electronice oficiale, CEC a examinat 3 contestații ale concurenților electorali, dintre care 2 au fost admise parțial, iar una a fost respinsă drept neîntemeiată.

CEC asigură examinarea contestațiilor cu respectarea principiilor contradictorialității. În consecință, atât partea care a depus contestația, cât și partea vizată pot depune referințe și probe împotriva contestațiilor. Remarcăm faptul că reprezentanții concurenților electorali cu drept de vot, în mare

parte, sunt juriști cu experiență, ceea ce conduce la creșterea calității procesului de dezbatere a contestațiilor.

Astfel, PSRM a depus contestații - 1 caz, PP PN – 1 caz, PLDM – 1 caz.

Contestațiile au fost depuse în vederea anulării deciziilor CECE de nivelul II (Briceni – 2 cazuri, Taraclia – 1 caz). Obiectul contestațiilor l-a constituit încălcarea prevederilor legale privind procedura de tragere la sorți în vederea înregistrării concurentului electoral în buletinul de vot – 1 caz (Taraclia) și înregistrarea concurentului electoral – 2 cazuri (Briceni).

Activitatea organelor electorale inferioare

Modificarea/completarea membrilor, reprezentarea gender în CECE de nivelul II

În 18 circumscripții electorale de nivelul II (Cahul, Criuleni, Căușeni, Cimișlia, Strășeni, Edineț, Râșcani, Dubăsari, Florești, Telenești, Drochia, Nisporeni, Anenii Noi, Fălești, Soroca, Șoldănești, Sîngerei, Cantemir), a fost modificată componența nominală a CECE. Aceste modificări s-au datorat inițiativei CEC la Cahul, Criuleni, Căușeni, Cimișlia, Strășeni; instanțelor judecătorești la Edineț; consiliului raional la Râșcani, Strășeni, Dubăsari; partidelor politice: PL la Florești, Telenești, Drochia, Nisporeni, Cahul; PDM la Anenii Noi, Fălești, Soroca, Telenești; PSRM la Soroca și PCRM la Șoldănești, Telenești, Cahul, Sîngerei, Cantemir.

Până la 20 mai 2015, în cele 35 de CECE de nivelul II sunt angajați oficial 385 funcționari electorali, dintre care 170 bărbați (44.15%) și 215 femei (55.85%). În calitate de președinți ai CECE de nivelul II au fost desemnați 24 de bărbați (68.57%) și 11 femei (31.42%).

Constituirea CE de nivelul I

Conform art.120 alin.1 al Codului Electoral, circumscripțiile electorale de nivelul I sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul II cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua alegerilor. Conform Programului Calendaristic al CEC, CE de nivelul I urmau a fi constituite până la data de 29 aprilie 2015.

Cu întârziere de o zi, în 5 CE de nivelul II (Ocnița, Taraclia, Cantemir, Florești, Bălți) au fost constituite CE de nivelul I. Ca și în scrutinele anterioare, nu au fost constituite circumscripții electorale de nivelul I pentru localitățile din stânga Nistrului și Bender. În cadrul alegerilor locale generale din 5 iunie 2011 cu întârziere au fost constituite doar 3 CE de nivelul I.

Conform art.120 alin.2 al Codului Electoral, consiliile electorale de circumscripție de nivelul I sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul II cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua alegerilor. Conform Programului calendaristic, CECE de nivelul I urmau a fi constituite până la data de 2 mai 2015. Observatorii Promo-LEX n-au raportat întârzieri privind constituirea CECE de nivelul I. Nu au fost constituite CECE de nivelul I pentru localitățile din stânga Nistrului și Bender ca și la alegerile locale precedente.

În cadrul alegerilor locale generale din 5 iunie 2011 cu întârziere au fost constituite 4 CECE de nivelul I.

Potrivit art.27 alin.7 al Codului Electoral, în decursul a 3 zile de la data constituirii CECE de nivelul I, membrii acestuia aleg prin vot secret președintele, vicepreședintele și secretarul. Conform Programului Calendaristic, alegerea organelor de conducere ale CECE de nivelul I urma a fi realizată până la data de 5 mai 2015.

Conform observatorilor, s-a încălcat procedura de alegere a organelor de conducere prin vot secret în 101 din 898 CECE de nivelul I. Cu întârziere de 1 zi au fost alese organele de conducere în 12 CECE de nivelul I (CECE nr.23 Șoldănești, CECE nr.3, 21, 22 Râșcani, CECE nr.3 Strășeni, CECE nr.39 Briceni, CECE nr.18 Fălești, CECE nr.2, 19, 22 Sîngerei, CECE nr.12 Ștefan Vodă, CECE nr.4 Cantemir). Cu întârziere de 2 zile au fost alese organele de conducere în 4 CECE de nivelul I (CECE nr. 2 și 32 Strășeni, CECE nr. 2 Anenii Noi, CECE nr. 1 Bălți). Cu întârziere de 3 zile au fost alese organele de conducere în CECE de nivelul I c. Lucești r. Cahul.

Verificarea realizată de Promo-LEX la data de 15 mai 2015 a scos în evidență faptul că în 70 din totalul de 898 CECE de nivelul I sunt angajați 544 de funcționari electorali, dintre care 434 femei (79.78%) și 110 bărbați (20.22%). În calitate de președinți ai CECE au fost desemnați 51 femei (72.9%) și 19 bărbați (27.2%)

Până la 20 mai 2015, observatorii Promo-LEX au raportat componența a 504 CECE de nivelul I. Astfel, din 4,326 funcționari electorali antrenați în activitatea consiliilor, 703 sunt bărbați (16.25%) și 3,623 femei (83.75%): Conform art.32 alin.7 al Codului Electoral, în cazul alegerilor locale, membrii consiliilor electorale nu pot fi soții, afini și rudele de gradul întâi și doi ale candidatului la alegeri.

Contrar prevederilor legale menționate, observatorii Promo-LEX au înregistrat cel puțin 9 cazuri (CECE Recea, CECE Greblești r. Strășeni, CECE Mihălășeni r. Ocnița, CECE Trușeni mun. Chișinău, CECE Javgur, CECE Cimișlia r. Cimișlia, CECE Hansca r. Ialoveni, CECE Gura Căinarului r. Florești, CECE Tătărești r. Cahul) în care membrii consiliilor electorale erau incompatibili cu funcțiile deținute.

Modificarea componenței nominale a CECE de nivelul I

În cel puțin 15 CECE de nivelul I a fost modificată componența nominală a CECE. Aceste modificări s-au datorat inițiativelor proprii a entităților care i-au desemnat, precum și incompatibilității membrilor CECE.

Programul de lucru al CECE de nivelul I

La data de 15 mai 2015, în intervalul 15⁰⁰- 17⁰⁰ observatorii Promo-LEX au contactat telefonic 98 CECE de nivelul I eșantionate pe întreg teritoriul RM. Au fost selectate CECE de nivelul I, începând cu CECE nr. 3, prin aplicarea pasului de numărare 10. În timpul verificării telefonice, 28 CECE nu au răspuns la apel, ceea ce constituie 27 % din numărul total de consilii contactate.

Asigurarea infrastructurii CECE de nivelul I

Verificarea realizată de Promo-LEX la data de 15 mai 2015 a scos în evidență că, din 70 CECE de nivelul I interviewate - 30 sunt conectate la internet, 29 sunt dotate cu calculatoare, 17 CECE sunt dotate cu safeu și telefonie mobilă, cel puțin 3 CECE sunt dotate cu rampe de acces pentru persoanele cu dizabilități locomotorii.

Constituirea SV

Conform art.29 alin.2 al Codului Electoral, consiliile electorale de circumscripție de nivelul II constituie secțiile de votare cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor. Potrivit programului calendaristic, până la 8 mai 2015, urmau a fi constituite secțiile de votare. În termenul legal au fost constituite 1,978 SV, cu 7 mai multe decât la alegerile locale generale din 2011. Ca și la scrutinele electorale precedente, nu au fost create SV pentru localitățile din stânga Nistrului și Bender.

Înregistrarea formațiunilor politice și a candidaților independenți de către CECE de nivelul I și II

Conform art.44 alin.1 și 3 al Codului Electoral, depunerea actelor pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral are loc cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, organul electoral fiind obligat să efectueze înregistrarea concurentului electoral în decursul a 7 zile de la data primirii actelor respective.

a. Candidați la funcția de consilier raional și municipal

Până la data de 15 mai 2015, toate cele 35 CECE de nivelul II au înregistrat 18 partide politice, 2 blocuri electorale și 45 de candidați independenți în calitate de concurenți electorali.

În mun. Chișinău pentru funcția de consilier municipal și-au înregistrat candidaturile 15 partide politice, 2 blocuri electorale și 18 candidați independenți.

În mun. Bălți pentru funcția de consilier municipal și-au înregistrat candidaturile 11 partide politice, un bloc electoral și 2 candidați independenți.

b. Candidați la funcția de primar municipal

Până la data de 18 mai 2015, CECE Chișinău a înregistrat 17 candidați la funcția de primar. Nu a fost înregistrat niciun candidat independent. În scrutinul electoral din 2011 în campanie s-au înregistrat 12 partide politice, 1 bloc electoral și 1 candidat independent.

Până la data de 19 mai 2015, CECE mun. Bălți a înregistrat 11 candidaturi. Nu a fost înregistrat niciun candidat independent. În scrutinul electoral din 2011 în campanie s-au înregistrat 9 partide politice.

Instruiri electorale

Observatorii Promo-LEX au monitorizat 21 seminarii pentru funcționarii electorali (8 pentru funcționarii electorali ai CECE de nivelul II, 13 pentru funcționarii electorali ai CECE de nivelul I) desfășurate de către CICDE.. Suplimentar, participanților le-au fost oferite și manuale didactice unde sunt stipulate activitățile și responsabilitățile funcționarilor electorali.

În rapoartele transmise de către observatorii Promo-LEX se regăsesc mențiuni privind anumite neajunsuri în ceea ce privește instruirea funcționarilor electorali. Astfel, la data de 4 mai 2015, funcționarii din CECE de nivelul II UTAG nu au recepționat materialele didactice în limba rusă. Conform relatărilor funcționarilor electorali transmise observatorilor Promo-LEX, în 2 cazuri (Florești, Cimișlia) participanții au rămas nemulțumiți de instruirea tardivă, iar în 2 cazuri (Soroca, Drochia) numărul participanților a fost mai mic decât cel necesar.

Pe de altă parte, reprezentanții CICDE au informat Misiunea Promo-LEX că pentru perioada următoare vor fi înlăturate neajunsurile, vor fi organizate noi instruirii pentru cei care se confruntă cu dificultăți sau au lipsit de la instruire.

Verificarea telefonică realizată de Promo-LEX la data de 15 mai 2015 a scos în evidență faptul că în 70 consilii de nivelul I intervievate, CICDE a instruit 218 membri din 544 funcționari electorali. Intervievații au fost rugați să evalueze calitatea instruirii oferite de CICDE cu trei calificative (satisfăcător, bun și foarte bun). Doar 2 intervievați au apreciat seminarul ca fiind satisfăcător, 44 ca fiind bun și 24 ca fiind foarte bun.

La data de 18 mai 2015, CEC a instituit un Centru de Apel la care se pot adresa cetățenii cu întrebări legate de procesul electoral.

Registrul de stat al alegătorilor

În conformitate cu art. 38¹ alin.2 al Codului Electoral, formarea listelor electorale se face de către CEC, în baza Registrului de stat al alegătorilor.

În baza rapoartelor oficiale prezentate de către CEC, numărul alegătorilor Republicii Moldova din 2011 până în 2015 s-a micșorat cu 24 de mii.

Conform informației prezentate de observatorii Promo-LEX, în Registrul de stat al alegătorilor au fost constatate mai multe erori.

Observatorii Promo-LEX au raportat discrepanțe în listele electorale în ceea ce privește numărul de alegători față de numărul de locuitori (în r. Drochia numărul de alegători constituie 73 de mii persoane din totalul de 83 mii locuitori).

Conform rapoartelor observatorilor, în pofida erorilor care au fost sesizate la CEC de către APL, în cel puțin 2 localități (s. Copanca, r. Căușeni și s.Ecaterinovca r.Cimișlia) listele electorale au rămas neschimbate. În cel puțin 4 localități (s.Roșcani, s.Sireți, s. Cojușna r. Strășeni, s. Saharna r. Rezina) în listele electorale au fost incluse numele persoanelor decedate, care au fost excluse din liste la alegerile parlamentare din 2014. În cel puțin o localitate (c. Lozova r. Strășeni) în listele electorale nu au fost incluși circa 300 rezidenți, care au votat la alegerile parlamentare din 2014 pe listele suplimentare. În cel puțin o localitate (or. Ungheni) listele electorale nu au fost actualizate conform noilor modificări ale denumirilor de străzi.

Contestații examinate de către CECE de nivelul I și II

În perioada de raportare, conform observatorilor Promo-LEX, 3 CECE de nivelul II (Chișinău, Râșcani, Fălești) și 2 CECE de nivelul I (or.Stăuceni mun.Chișinău, s. Javgur r. Cimișlia) au examinat cel puțin 9 contestații ale concurenților electorali, dintre care 4 au fost respinse drept neîntemeiate, 1 a fost admisă, iar deciziile privind alte 4 contestații rămân încă necunoscute pentru observatorii Promo-LEX.

PDM a depus contestații - 2 cazuri, PSRM -2 cazuri, PLDM - 1 caz, PL -1 caz, PP PN -1 caz, 2 consilieri APL - 1 caz, candidat independent -1 caz.

Contestațiile au fost depuse în vederea anulării hotărârii CECE de nivelul II (Râșcani – 4 cazuri), CECE de nivelul I (s.Javgur r.Cimișlia - 1 caz). Subiecții vizați în contestațiile depuse au fost concurenții electorali PSRM (1 caz) , PL (2 cazuri), primarul s. Catranic r. Fălești (1 caz).

Obiectul contestațiilor l-a constituit încălcarea prevederilor legale privind procedura de tragere la sorți în vederea stabilirii numărului în buletinele de vot – 5 cazuri (Râșcani, s. Javgur, r. Cimișlia), agitație electorală fără deținerea calității de concurent electoral – 1 caz (s. Catranâc r.Fălești), privind afișajul electoral – 3 cazuri (mun.Chișinău, s.Stăuceni mun.Chișinău).

Implicarea membrilor CECE de nivelul II în activități politice

Conform art.32 alin.7 al Codului Electoral, membrii consiliilor nu pot să se implice în activități politice în susținerea vreunui dintre concurenții electorali; nu pot să se afilieze niciunui dintre ei; nu pot sprijini financiar sau prin orice alte modalități, direct sau indirect, niciun concurent electoral.

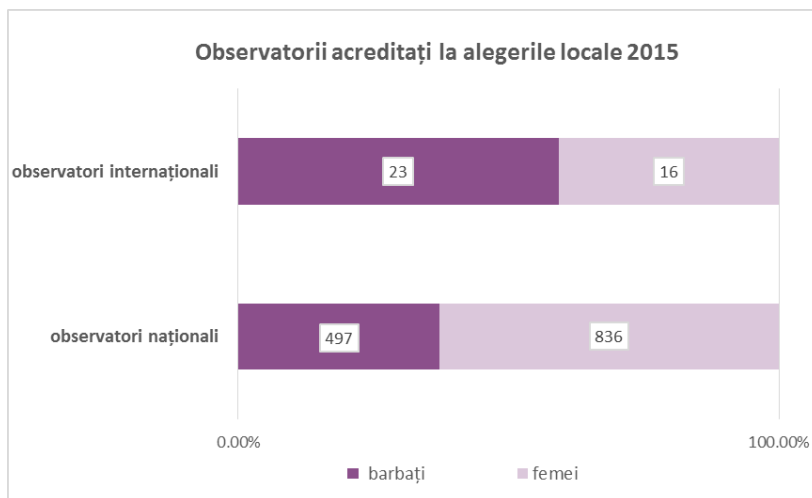
În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au constatat un caz de implicare a membrului CECE de nivel II în activități politice.

La data de 28 aprilie 2015, Babițchi Irina, membru CECE de nivelul II Drochia, a depus contestația către CEC în vederea anulării hotărârii CECE de nivelul II din care face parte referitoare la procedura de tragere la sorți desfășurată la data de 27 aprilie 2015. În contestația depusă, Babițchi Irina s-a semnat în calitate de reprezentant cu drept de vot consultativ din partea PCRM. La data de 30 aprilie 2015, CEC a emis un răspuns la contestația înaintată, restituind-o fără examinare și informând petiționarul cu privire la calitatea acestuia în cadrul organului electoral.

2. *OBSERVATORI NAȚIONALI ȘI INTERNAȚIONALI*

În vederea monitorizării alegerilor locale din 14 iunie 2015, până la data de 20 mai 2015, CEC a mai acreditat 1,217 observatori naționali din partea Promo-LEX, 14 observatori naționali din partea Asociației obștești „Reprezentanța în Moldova a National Democratic Institute din SUA”, 2 observatori internaționali din partea Ambasadei Republicii Italiene în Republica Moldova, 1 observator internațional din partea Adunării Parlamentare a Organizației Cooperării Economice la Marea Neagră, 4 observatori internaționali din partea Ambasadei Republicii Franceze în Republica Moldova, 25 observatori internaționali din partea Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/BIDDO).

La data de 20 mai 2015, numărul observatorilor naționali acreditați constituia 1,333 persoane, dintre care 1,317 - observatori Promo-LEX și 39 persoane - internaționali. Din numărul total de observatori naționali, 497 (37.28%) sunt bărbați și 836 (62.71%) sunt femei, iar din cei internaționali, 23 (59%) sunt bărbați și 16 (41%) sunt femei.

Intimidarea Observatorilor

La data de 6 mai 2015, observatorului Promo-LEX i-a fost refuzat accesul la CECE de nivelul I Grătiești sub pretextul că acreditarea acestuia nu a fost eliberată de CECE de nivelul II Chișinău. De menționat că acreditarea observatorilor Promo-LEX a fost eliberată de CEC și este valabilă pentru toate circumscripțiile electorale din țară.

3. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

Locațiile secțiilor de votare

Conform art.35 alin.6 al Codului Electoral, autoritățile administrației publice pun la dispoziția consiliilor și birourilor electorale localurile și echipamentul necesar pentru organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor alegerilor.

Conform observatorilor Promo-LEX, în 206 cazuri din cele 977 localități vizitate la data de 20 mai 2015 sediile BESV vor avea altă locație decât cele de la alegerile parlamentare 2014.

Asigurarea minimă a locurilor pentru afișaj electoral și a localurilor de întâlnire cu alegătorii

Conform art.47 alin.7 al Codului Electoral, autoritățile administrației publice locale sunt obligate, în termen de 3 zile de la data începerii perioadei electorale, să stabilească minimumul de locuri de afișaj electoral, deciziile respective fiind expuse imediat la sediul acestor autorități și aduse la cunoștință publică.

Din 977 localități vizitate de către observatorii Promo-LEX până la data de 20 mai 2015, 603 APL au adoptat deciziile cu întârziere de cel puțin 16 zile. Au fost amenajate spații pentru afișaj electoral doar în 614 de localități, iar în 564 localități spațiile pentru publicitate sunt suficiente pentru toți concurenții electorali. Nu au fost amenajate spații pentru afișaj în 364 localități, iar în 403 localități spațiul oferit nu este suficient. Observatorii Promo-LEX au raportat cel puțin 4 cazuri în r. Cahul, unde APL au motivat lipsa deciziilor pentru asigurarea afișajului electoral prin faptul că nu au primit decizia CECE de nivelul II de constituire a CE de nivelul I și un caz în care APL a declarat că va emite decizia după data de 14 mai 2015, când se încheie perioada de înregistrare a concurenților electorali.

Printre principalele probleme depistate de observatorii Promo-LEX legate de amenajarea spațiilor pentru afișaj electoral se numără: lipsa panourilor informative, amplasarea panourilor în spații închise sau puțin accesibile publicului larg, stabilirea spațiilor pentru afișaj în incinta localurilor private, pentru care este nevoie de acordul proprietarilor etc.

Conform observatorilor Promo-LEX, 473 APL au adoptat decizii de oferire gratuită a spațiilor pentru întâlnirea cu alegătorii. Cele mai mici tarife pentru serviciile de arendă le-a stabilit APL din s.Boltun r. Nisporeni - 2,62 lei sală/zi. Cele mai ridicate tarife raportate au fost stabilite de 2 APL (or. Nisporeni și s. Copceac, r. Ceadăr Lunga) – 1000 lei sală/zi.

4. CONCURENȚII ELECTORALI

Întrucât formațiunile politice se înregistrează în calitate de concurent electoral la organele electorale de nivelul II și nivelul I, în cadrul alegerilor locale generale este dificil de stabilit momentul în care începe calitatea de concurent electoral și agitația electorală în localitățile administrativ-teritoriale de nivel I. Pentru un partid politic înregistrat numai la CECE de nivelul II, este complicat de stabilit legalitatea acțiunilor de agitație electorală în favoarea generală a partidului politic, desfășurate în afara circumscripției electorale în care a fost înregistrat.

Activități de campanie electorală înainte de înregistrarea concurenților electorali

Conform art.47 alin.3 al Codului Electoral, în perioada electorală, agitația începe odată cu înregistrarea concurenților de către organul electoral.

La data de 6 mai 2015, în or. Râșcani a fost inaugurat un teren de joacă pentru copii, care a fost construit din bugetul local. În cadrul evenimentului a fost transmis mesajul de susținere prin votare a lui Bogatico Victor, primarul or. Râșcani, nesuspendat din funcție și neînregistrat la acea etapă în calitate de concurent electoral.

La data de 11 mai 2015, în or. Ceadăr-Lunga au fost distribuite pliante cu publicitate în favoarea lui Anatolie Topal, care la acea etapă încă nu fusese înregistrat în calitate de candidat independent la funcția de primar.

Utilizarea resurselor administrative

Codul bunelor practici al Comisiei de la Veneția prescrie egalitate strictă în utilizarea de către concurenții electorali a mijloacelor publice în scopuri electorale. Egalitate „strictă” înseamnă tratamentul egal al partidelor politice, indiferent de actuala lor reprezentare în Parlament sau de susținerea din partea electoratului. De asemenea, conform art.47, alin.6 al Codului Electoral, în campaniile electorale candidații nu pot folosi mijloacele și bunurile publice (resursele administrative), iar autoritățile/instituțiile publice și cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenților electorali bunuri publice sau alte favoruri decât în bază de contract, în condiții de egalitate pentru toți concurenții electorali.

Contrar acestor standarde, observatorii Promo-LEX au constatat cel puțin 22 cazuri care pot fi calificate drept utilizare a resurselor administrative.

La alegerile locale din 2011, observatorii Promo-LEX au înregistrat 42 de cazuri de utilizare a resurselor administrative.

Utilizarea localurilor publice

În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au identificat cel puțin 5 cazuri de utilizare de către concurenții electorali a localurilor publice în lipsa unor decizii ale APL și a unui contract de locațiune sau a unor plăți pentru chirie. Au fost organizate ședințe ale partidelor politice în incintele APL - PDM (în or.Hîncești), PL (c.Băcioi mun.Chișinău), și în incinta Casei de Cultură – BE PPEM (or.Sîngerei). În cel puțin 1 caz, în s.Hlinaia r. Edineț, primarul Anatolie Pleșca, candidat la funcția de primar din partea PDM, a amplasat pe clădirea primăriei un banner cu imaginea sa, precum și descrierea realizărilor sale.

La data de 18 mai 2015, observatorul Promo-LEX a observat un drapel PDM arborat pe clădirea inspecției fiscale din r. Taraclia.

Utilizarea mijloacelor de transport de serviciu

În cel puțin 4 cazuri candidații PDM au utilizat automobilul de serviciu pentru campania electorală. În perioada de raportare, automobilele de serviciu ale candidaților PDM au fost utilizate în scop de campanie în com. Bogdănești r. Briceni - 1 caz, or. Cahul - 2 cazuri, s. Moscovei, r. Cahul – 1 caz. În cel puțin 3 cazuri candidații PLDM au utilizat automobilul de serviciu pentru campania electorală. În perioada de raportare, automobilele de serviciu ale candidaților PLDM au fost utilizate în scop de campanie în com. Budești mun.Chișinău, s.Temeleuți r.Călărași, or.Hîncești.

Utilizarea funcției publice

Potrivit prevederilor art. 5 al. 2 al Legii Nr. 25 din 22.02.2008 privind Codul de conduită al funcționarului public, funcționarului public i se interzice să folosească resursele administrative pentru susținerea concurenților electorali, să afișeze însemne sau obiecte inscripționate cu sigla sau denumirea partidelor politice ori a candidaților acestora sau să facă propagandă în favoarea oricărui concurent.

Observatorii Promo-LEX în cel puțin 5 cazuri au constatat utilizarea funcției publice de către cel puțin 3 concurenți electorali.

În cel puțin 3 cazuri reprezentanții PL au utilizat funcția de serviciu pentru campania electorală, desfășurând întâlniri cu alegătorii în timpul programului de lucru (la Liceul "Dadiani" din Chișinău, la grădinița nr.127 mun. Chișinău) și prezentând candidatul la întâlnirea cu alegătorii drept funcționar public (sect. Râșcani mun.Chișinău).

În cel puțin 1 caz reprezentanții PSRM au utilizat funcția publică pentru campania electorală, desfășurând întâlniri cu alegătorii în timpul programului de lucru (la Centrul Republican de Diagnosticare Medicală mun. Chișinău).

În cel puțin 1 caz reprezentanții PLDM au utilizat funcția publică pentru campania electorală, desfășurând întâlniri cu alegătorii în timpul programului de lucru (Colegiul de Ecologie mun. Chișinău).

Exercitarea atribuțiilor de serviciu a candidaților suspendați din funcție

În perioada de raportare, s-au depistat 5 cazuri de continuare a exercitării atribuțiilor de serviciu a candidaților suspendați din funcție din partea PL (în s.Recea r.Strășeni), PDM (s. Feștelita, r. Ștefan

Vodă), PCRМ (în s. Ilciocva r. Florești, s. Țolice r. Cantemir), PLDM (s. Lipoveni r. Cimișlia).

Agitație electorală

În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au constatat următoarele tipuri de activități de agitație electorală: întâlniri cu alegătorii, concerte electorale, spectacole pentru copii, lansarea campaniilor electorale, activități sportive, inaugurarea obiectelor de menire socială, acțiuni de tip „de la ușă la ușă”, acțiuni de salubritate, acțiuni de tip ”FlashMob”, marșuri electorale, corturi cu publicitate electorală, distribuirea de publicitate promoțională, publicitate stradală, publicitate poligrafică fără date, utilizarea imaginii persoanelor notorii, implicarea bisericii în campania electorală, organizarea meselor, oferirea cadourilor electorale, oferirea instruirilor.

Întâlniri cu alegătorii

Următorii concurenți electorali au desfășurat întâlniri cu caracter electoral de către: PSRM – 4 întâlniri, PDM – 3 întâlniri, PLDM – 7 întâlniri, PL – 6 întâlniri, PNL – 1 întâlnire, BE PPEM – 1 întâlnire, PP PN – 1 întâlnire.

Concerte electorale

Următorii concurenți electorali au organizat concerte electorale : PL – 4 concerte, PLDM – 2 concerte, PDM – 4 concerte, CI – 1 concert.

Spectacole pentru copii

PDM au organizat 2 spectacole pentru copii în 2 localități (or. Călărași și s. Jevreni, r. Criuleni).

Lansarea campaniilor electorale

În perioada de raportare, conform constatărilor observatorilor Promo-LEX, următorii concurenți electorali au lansat campanii electorale în 15 localități: PSRM – 3 activități, PL – 7 activități, PPRM – 1 activitate, PLDM – 4 activități, PDM – 2 activități, BE PPEM – 2 activități.

Activități sportive cu caracter electoral

Următorii concurenți electorali au desfășurat activități sportive cu caracter electoral în cel puțin 5 localități : PL a organizat un turneu și un meci de fotbal; PSRM – întreceri sportive; PLDM – meci de fotbal și întreceri sportive; PDM – 2 meciuri de fotbal.

Inaugurarea obiectivelor de menire socială

În perioada de raportare, cel puțin 3 concurenți electorali au participat la inaugurarea obiectivelor de menire socială în cel puțin 2 localități.

La data de 9 mai 2015, primarul or. Dondușeni, Simion Rotaru, candidat PCRМ la funcția de primar, a participat la ceremonia de deschidere a terenului de joacă pentru copii.

La data de 8 mai 2015, în s. Cociulia r. Cantemir, deputatul PLDM, Ion Balan și primarul localității Vladimir Putregai, candidat PLDM, au participat la darea în exploatare a unui tronson intravilan de 1.5 km.

În perioada 16-30 aprilie 2015, PDM a amenajat 2 terenuri de joacă în or. Cahul.

Acțiuni de tip ”de la ușă la ușă”

PSRM a desfășurat acțiuni de tip ”de la ușă la ușă” (în cel puțin 2 localități), PL (în cel puțin 1 localitate), PDM (în cel puțin 2 localități), PCRМ (în cel puțin 1 localitate).

Acțiuni de salubritate

La data de 1 mai 2015, simpatizanții PP PN au desfășurat 2 acțiuni de salubritate în sect. Ciocana, mun. Chișinău, și pe malul lacului orășenesc Malinovca or. Râșcani.

Flashmob

În perioada de raportare, cel puțin 2 concurenți electorali au organizat 4 flashmob-uri în 4 localități (PSRM - în mun. Chișinău, or. Soroca, or. Anenii Noi și BE PPEM - în or. Călărași).

Marșuri electorale

În perioada de raportare, 5 concurenți electorali au desfășurat în 19 localități marșuri electorale pietonale, precum și cu implicarea autoturismelor.

PSRM a organizat 13 marșuri în 13 localități, PL – 7 marșuri în 6 localități, PP PN – 1 marș, PCRМ – 1 marș, PDM – 2 marșuri.

Pentru marșul desfășurat în mun. Chișinău la data de 1 mai 2015, PSRM a asigurat transportarea susținătorilor din Soroca, Ialoveni, Hîncești, Dubăsari, Criuleni, Nisporeni, Ungheni, Orhei, Rezina, Calarași, Balți, Drochia cu cel puțin 16 autocare și cel puțin 50 de microbuze. La marșul din mun. Comrat, PSRM a asigurat transportarea susținătorilor din Comrat, Taraclia, Basarabeasca, Cahul, Criuleni, Cimișlia.

Corturi electorale

În perioada de raportare, în 4 localități a fost constatată amplasarea corturilor cu publicitate electorală - de PSRM, într-o localitate – de PDM.

Distribuirea materialelor promoționale

În perioada de raportare, în 14 localități observatorii Promo-LEX au constat distribuirea ziarului „Socialiștii” de către PSRM, broșuri PSRM cu candidatul la funcția de primar municipal Zinaida Greceanii, pixuri și brățări cu logotipul partidului; în 3 localități – a pliantelor PL; în 2 localități – a ziarelor și pliantelor de partid al PDM; în 3 localități – a ziarului „Stejarul” și a stegulețelor și baloanelor pe care era imprimată fotografia candidatului și sigla de partid a PLDM; în 3 localități – a ziarului de partid și a pliantelor PP PN; într-o localitate – a pliantelor PPRM; într-o localitate – a ziarului „Comunistul”, a calendarelor și pliantelor PCRМ.

Publicitate stradală

Observatorii Promo-LEX au identificat publicitate stradală în favoarea concurenților electorali în localitățile din Republica Moldova, după cum urmează în tabelul de mai jos:

Tabelul 1. Publicitate stradală

Concurentul electoral	Panouri led Nr (Nr localități)	Billboard Localități Nr (Nr localități)	Banner Localități Nr (Nr localități)	City-Lights Localități Nr (Nr localități)	Poster (Nr localități)	Publicitate în locuri neautorizate/ (Nr localități)
PDM		1 (1)	19 (8)		3	7
PLDM		7 (5)	5 (2)		1	

PCRM		3 (1)		26 (1)	3	1
PSRM		62 (16)	3 (3)	4 (1)	7	4
PL	6 (1)	27 (3)	5 (3)			1
PP PN	1 (1)	32 (13)	5 (2)	48 (1)		
BE PPEM		4 (1)	1 (1)		1	
PP Casa Noastră - Moldova		3 (1)				
PPCD					1	
PPRM					1	

Publicitate poligrafică fără însemnele corespunzătoare

Conform art.641 alin.6 al Codului Electoral, fiecare material publicitar trebuie să includă denumirea concurentului electoral, data tipăririi, tirajul materialului și denumirea tipografiei care l-a tipărit.

La 2 concurenți electorali au fost depistate materiale publicitare fără însemnele obligatorii.

La data de 12 mai 2015, în sectorul Botanica mun. Chișinău au fost distribuite pliante ale PPRM fără însemnele obligatorii – denumirea tipografiei, tiraj, dată.

La data de 12 mai, în c.Stăuceni, sectorul Ciocana, sectorul Buiucani, sectorul Telecentru, mun. Chișinău au fost distribuite pliante ale PL fără însemnele obligatorii. La data de 14 mai 2015, în microbuzul 107 din mun. Chișinău au fost distribuite pliante PL fără însemnele obligatorii.

Utilizarea simbolurilor naționale ale altui stat

Conform art.47 alin.61 al Codului Electoral, nu pot fi utilizate în scop de publicitate electorală imagini ce reprezintă instituții de stat sau autorități publice, atât din țară, cât și de peste hotare, precum și organizații internaționale. Se interzice combinarea de culori și/sau sunete care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova ori ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice ale Republicii Moldova sau de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine.

În cadrul concertului din 1 mai 2015 din or. Chișinău, au fost utilizate drapelurile Federației Ruse la care au fost prezenți liderii doar unui singur partid – PSRM.

La caravana PL din data de 3 mai 2015 au fost utilizate drapelurile RM, UE, NATO.

La lansarea PL în campania electorală din or. Cahul din 16 mai 2015, a fost utilizat drapelul UE.

Implicarea bisericii în campania electorală

La data de 6 mai 2015, în or. Râșcani, la inaugurarea terenului de joacă pentru copii un preot a făcut agitație electorală pentru candidatul Partidului Nostru, Bogaticu Victor, la funcția de primar.

Cadouri electorale

Conform art.38 alin.7 al Codului Electoral, concurenților electorali li se interzice să propună alegătorilor bani, cadouri, să distribuie fără plată bunuri materiale, inclusiv din ajutoarele umanitare sau din alte acțiuni de binefacere. Potrivit art. 1811 Cod Penal, „oferirea sau darea de bani, bunuri, servicii ori de alte foloase în scopul determinării alegătorului să își exercite drepturile sale electorale într-un anumit mod în cadrul alegerilor parlamentare, locale ori în cadrul referendumului se pedepsește. În categoria noțiunii de bunuri sunt incluse și băuturile alcoolice, produsele din tutun și produsele alimentare.”

Potrivit informațiilor observatorilor Promo-LEX, în perioada monitorizată, cel puțin în 9 cazuri reprezentanți ai cel puțin 5 concurenți electorali au oferit cetățenilor cadouri electorale sub formă de: mese fourchette - cel puțin 3 concurenți electorali (PLDM - în c.Budești mun. Chișinău, PL – în or. Șoldănești, PSRM – în c. Cocieri r. Dubăsari și mun. Chișinău); zahăr și flori – PCRSM în s. Hiliuți r. Râșcani; premii în cadrul întrecerilor sportive – PSRM în s. Corbu r. Dondușeni; înghețată – PDM în or. Nisporeni; saci cu ciment și echipament sanitar tehnic – PDM în s. Fîrlădeni r. Căușeni; dulciuri, articole de igienă - PDM în or. Căușeni; cursuri de programare – PDM în or. Cricova, mun. Chișinău; ajutoare umanitare, care conțineau câte 2 pachete de orez, o sticlă de detergent și căldări cu vopsea - PLDM în s. Gotești, r. Cantemir; sacoșe cu produse alimentare (conserve, carne afumată, limonadă și alcool) – PSRM în mun. Chișinău; proiector de imagine în sumă de aproximativ 7,200 lei – PDM în or. Taraclia.

Implicarea minorilor în campania electorală

În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au sesizat cel puțin 2 cazuri de implicare a minorilor în campania electorală – din partea a 2 concurenți electorali ai PP PN și PSRM.

La data de 9 mai 2015, în or. Florești la mitingul de comemorare a victimelor celui de-al doilea război mondial, șase elevi îmbrăcați în tricouri cu sigla partidului „PP PN,, și imaginea lui R.Usatîi distribuiau tuturor participanților la miting panglici Sf. Gheorge.

La data de 9 mai 2015, la inițiativa reprezentanților PSRM, câțiva minori au distribuit panglici Sf. Gheorghe în loc. Sălcuța, r. Căușeni. La data de 3, 9, 10 mai 2015, în or. Căușeni, persoane minore au distribuit materiale publicitare ale PSRM.

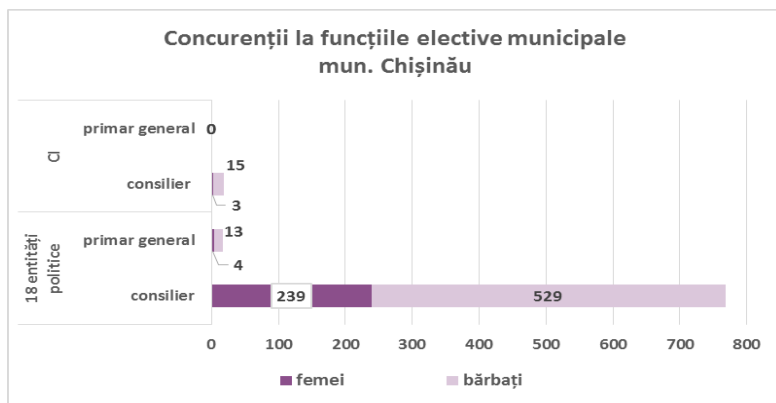
Campanie denigratoare

În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au constatat cel puțin un caz de distribuire de către PPRM a materialelor publicitare denigratoare în adresa candidatului PL la funcția de primar al mun. Chișinău.

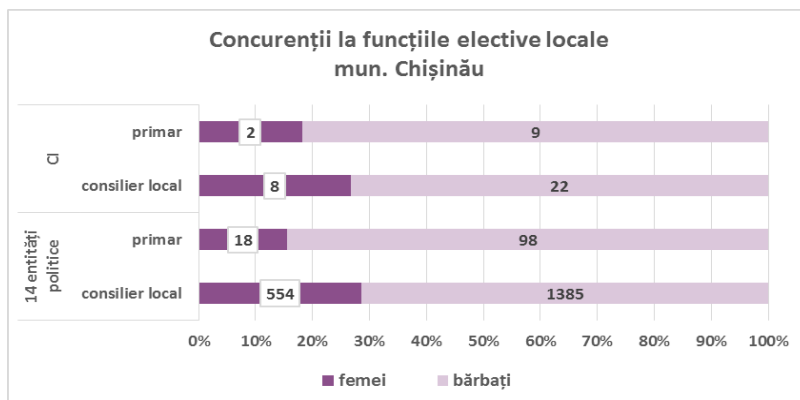
Reprezentarea gender în listele concurenților electorali la funcțiile electivă din mun. Chișinău

Conform rapoartelor observatorilor, până la data de 20 mai 2015 au fost înregistrați candidații concurenților electorali pentru funcțiile electivă pentru circumscripția de nivelul II Chișinău.

Astfel, pentru funcția de consilier municipal în competiție vor putea participa 768 candidați (529 bărbați, 239 femei) de la 18 entități politice și 18 candidați independenți, iar pentru funcția de primar general - 17 candidați (13 bărbați, 4 femei) de la 17 entități politice.

Pentru funcția de consilier local în circumscripția de nivelul II Chișinău vor concura 1,939 candidați (1,385 bărbați, 554 femei) de la 14 entități politice și 30 candidați independenți și 127 candidați (107 bărbați, 20 femei) pentru funcția de primar local de la 14 entități politice și 11 candidați independenți. Datele prezentate mai sus nu sunt definitive, deoarece CECE de nivelul I din com. Ciorescu urmează să înregistreze candidații până la data de 21 mai 2015.

5. MASS-MEDIA LOCALĂ ȘI REGIONALĂ

Conform art.64 alin.1 al Codului Electoral, în vederea reflectării alegerilor, în cadrul tuturor programelor sale, radiodifuzorii și mijloacele scrise de informare în masă fondate de autorități publice au obligația de a respecta principiile de echitate, responsabilitate, echilibru și imparțialitate. În perioada de raportare, observatorii Promo-LEX au sesizat o activitate pasivă a mijloacelor mass-media. În cel puțin 2 ziare locale („Evenimentul Actual” Râșcani; „Strășeneanca” Strășeni) s-au constatat articole favorizante candidaților la funcția de primar din partea PLDM și a unui candidat independent, iar în cel puțin un ziar local („Desteptarea” Nisporeni) s-a constatat un articol critic la adresa președintelui CECE Nisporeni. Cel puțin un post TV (Art-TV Strășeni) timp de 8 minute a difuzat publicitatea electorală a PSRM și cel puțin un post TV local (NTS 41 Taraclia) timp de 10 min (2 ori pe zi timp de 2 zile) a difuzat un reportaj cu publicitate electorală a PP PN .

III. FINANȚAREA CAMPANIILOR ELECTORALE

1. *Cadrul normativ*

Finanțarea campaniei electorale este reglementată de către Codul Electoral, Legea nr. 36 cu privire la finanțarea campaniei electorale și a partidelor politice și Regulamentul CEC nr. 3352 din 4 mai 2015 cu privire la finanțarea campaniilor electorale. Sursele de finanțare a campaniilor electorale sunt donații din partea persoanelor fizice și juridice din Republica Moldova, cotizații și credite alocate de la bugetul de stat.

La data de 4 mai 2015, CEC a adoptat Regulamentul nr. 3352 privind finanțarea campaniilor electorale, prin care a abrogat regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale și a partidelor politice în redacția anului 2010.

Actualul regulament privind finanțarea campaniilor electorale este o adaptare exactă a modificărilor efectuate la Codul Electoral prin Legea nr.36 din 09.04.2015, deosebindu-se de regulamentul precedent prin detalierea mai multor noțiuni legale (campanie electorală, fond electoral), acesta incluzând noi filtre de asigurare a transparenței campaniei electorale și noi instrumente de raportare a veniturilor concurenților electorali. Regulamentul descrie modalitatea de sancționare și control exercitată de către CEC, oferind și modele de acte care pot fi utilizate de către CEC sau de către alte persoane implicate în campania electorală.

S-a reglementat procedura de deschidere a contului cu mențiunea „Fond electoral”, care deja poate fi deschis și până la înregistrarea concurentului electoral, cu condiția ca orice încasări și cheltuieli de pe acest cont să se facă doar după înregistrarea în calitate de concurent electoral. Spre deosebire de regulamentul precedent, s-a instituit faptul că ultimele achitări din contul cu mențiunea ”Fond electoral” se fac cel târziu cu două zile înainte de ziua alegerilor, în acest fel interzicându-se virări de pe contul respectiv după prezentarea raportului financiar final. În cazul desfășurării turului II de scrutin sau a votării repetate, din momentul adoptării hotărârii organului electoral, la cererea concurentului electoral, contul „Fond electoral” poate fi deblocat. În caz de nedeschidere a unui cont la bancă cu mențiunea „Fond electoral”, concurenții electorali au obligația de a informa CEC privind desfășurarea doar a activității de campanie sau promovare electorală care nu implică cheltuieli financiare.

În regulamentul adoptat a fost exclusă obligația concurenților electorali de a declara în publicațiile scrise mijloacele financiare și alte forme de susținere materială a activității.

S-au instituit mai multe filtre în vederea asigurării transparenței finanțării campaniilor electorale. Astfel, persoanele juridice vor putea vira mijloace bănești pe contul „Fond electoral” doar prin transfer, însoțite de o notă informativă despre inexistența cotei de stat, străine sau mixte în capitalul social și o declarație pe propria răspundere privind lipsa restricțiilor legale. Donațiile oferite în numerar vor putea fi utilizate doar după depunerea lor pe contul „Fond electoral”. Se specifică interzicerea finanțării concurenților electorali de către persoanele juridice din străinătate, inclusiv cele cu capital mixt, cetățenii Republicii Moldova limitați în capacitatea de exercițiu sau declarați incapabili prin hotărâre definitivă a instanței de judecată, persoanele fizice ale Republicii Moldova din veniturile obținute în afara țării, persoanele juridice care, cu un an înainte de începerea perioadei electorale, au desfășurat activități finanțate sau achitate din mijloace (fonduri) publice, precum și de către persoane juridice cu capital străin sau mixt.

Fonduri electorale și trezorerii

Potrivit art. 37 a) al Codului Electoral, fiecare concurent electoral trebuie să-și deschidă la bancă un cont cu mențiunea „Fond electoral”, în care să fie virate mijloace financiare proprii și cele primite de la persoane fizice și juridice din țară, în scopul finanțării campaniei electorale. Potrivit art. 38 alin.2 lit.a) al Codului Electoral, concurentul electoral deschide la bancă un cont cu mențiunea „Fond electoral” și anunță CEC despre persoana responsabilă de finanțele sale.

În perioada de raportare, 11 concurenți electorali (PSRM, PNL, PL, PLDM, PCRM, Partidul Politic ”Casa Noastră - Moldova”, Blocul electoral ”LISTA POPORULUI”, Blocul electoral “PPEM”, PP PN, PDM, PPCD) și-au deschis fonduri electorale, 10 au desemnat la CEC persoanele responsabile de finanțe (trezorerii). Un concurent electoral (PP PN) și-a modificat candidatura trezorerului la CEC. Până la data de 20 mai 2015, PPCD încă nu a anunțat trezorerul.

2. Raportarea financiară a concurenților electorali

Până la data de 20 mai 2015, 9 concurenți electorali (BE PPEM, PSRM, PCRM, PP PN, PL, PLDM, PDM, PPCD, PNL) au depus primele rapoarte financiare, dintre care doar 5 au declarat volumul contribuțiilor. Patru concurenți electorali (PLDM, PDM, PPCD, PNL) nu au reflectat nimic la nicio linie bugetară. Toate rapoartele prezentate reflectă suma veniturilor și quantumul cheltuielilor pentru perioada 27 aprilie – 8 mai 2015. Conform paginii oficiale a CEC, doar 2 din cei 12 concurenți electorali înscriși în cursa electorală și care nu au depus rapoarte financiare (BE Lista Poporului, PP Ravnopravie) la data de 8 și 13 mai 2015 au depus declarații conform cărora nu au venituri și cheltuieli. Or, în cursa electorală au fost înregistrați 21 de concurenți electorali, fapt ce denotă că 10 concurenți electorali nu sunt transparenți în procesul de desfășurare a campaniei electorale. Conform observatorilor Promo-LEX, cel puțin 4 candidați independenți la primăriile din s. Zagarancea, r. Ungheni, s. Grădinița, r. Căușeni și or. Bălți au depus declarații că nu au venituri și cheltuieli. Până la 20 mai 2015, niciun APL de nivel II nu a publicat rapoartele financiare ale candidaților independenți, deși, conform art. 38² alin. (5) al Codului Electoral, sunt obligate să o facă în termen de 24 ore de la recepționarea rapoartelor de la CECE de nivelul II și CECE de nivelul I.

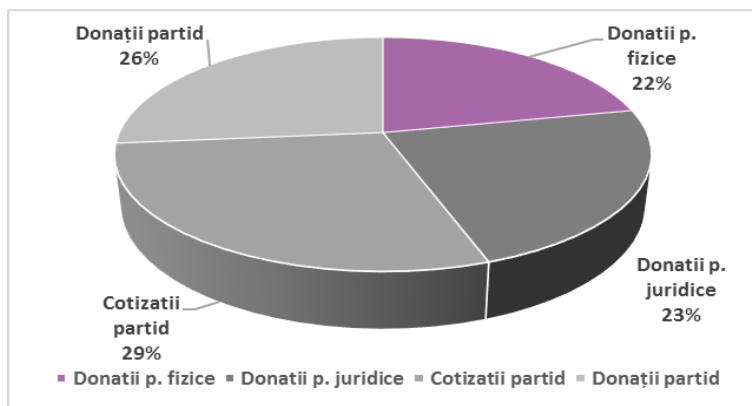
2.1 Venituri declarate ale concurentului electoral

Pe durata primelor două săptămâni de campanie electorală, 5 concurenți electorali (BE PPEM, PSRM, PCRM, PP PN, PL) au declarat venituri în sumă totală de 4 368 200 lei.

Suma dată este compusă din:

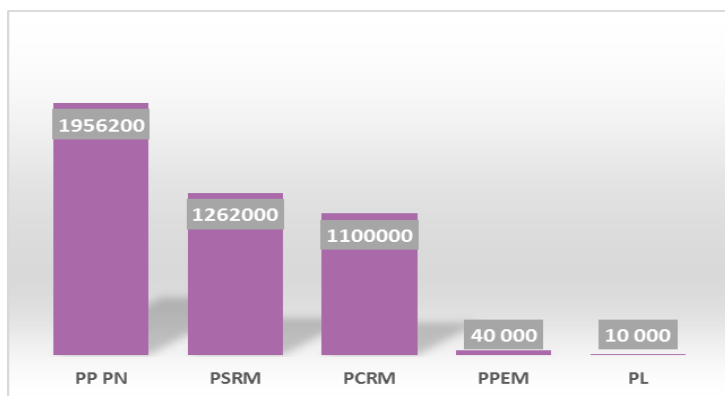
- Donații de la 4 persoane fizice în sumă totală de 950 000 lei și o donație de la o persoană juridică în sumă de 1 000 000 lei;
- Cotizații de membru (de la un concurent electoral – PSRM), în sumă totală de 1 262 000 lei;
- Alte mijloace bănești în sumă de 1 156 200 lei (PP PN, PCRM).

Figura 1. Surse de finanțare utilizate de concurenții electorali

În baza rapoartelor financiare, veniturile indicate de PCRM sunt de 1 100 000 lei, PP PN – 1 956 200 lei, PSRM – 1 262 000 lei, PL – 10 000 lei, BE PPEM – 40 000 lei.

Figura 2. Venituri declarate ale concurenților electorali

Conform analizei Promo-LEX, au fost stabilite 4 categorii de donații: “foarte mari” – peste 1 mln lei: (PP PN – 1 donator, PSRM – 1 donator); “mari” – de la 100 mii până la 1 mln lei: (PP PN – 1 donator, PCRM – 1 donator); “medii” – de la 75 mii lei până la 100 mii lei: (PCRM – 1 donator); “alte donații” – până la 75 mii lei: (PL – 1 donator, BE PPEM – 2 donatori).

2.2 Cheltuielile concurenților electorali reflectate în rapoartele financiare

Conform primului raport bisăptămânal depus la CEC, volumul total al cheltuielilor declarate de către cei 5 concurenți electorali, pentru perioada 27 aprilie – 8 mai 2015, este de 2 835 364,52 lei, soldul total fiind de 1 532 815,48 lei. Pondere majoră a cheltuielilor declarate este pentru publicitate – 83,09%. Al doilea segment de cheltuieli ca mărime este cel al evenimentelor și întrunirilor electorale – 10,04%.

a. Costul întrunirilor și evenimentelor electorale

Potrivit rapoartelor financiare, pentru evenimente electorale, 3 concurenți electorali au raportat cheltuieli în sumă de 284 554 lei: (PP PN – 173 000 lei, PSRM – 107 554 lei, PCRM – 4 000 lei).

b. Cheltuieli de publicitate

Potrivit rapoartelor financiare, la capitolul publicitate, 3 CE au raportat cheltuieli în sumă de 2 355 938 lei: PP PN – 1 381 537, 52 lei, PSRM – 965 007,64 lei, PL – 9 393 lei.

c. Cheltuieli pentru materiale promoționale

Potrivit rapoartelor financiare, doar un concurent electoral (PSRM) a raportat cheltuieli în sumă de 10 000 lei pentru materiale promoționale.

d. Cheltuieli pentru transport de persoane și bunuri

Potrivit rapoartelor financiare, doar 1 CE (PSRM) a raportat cheltuieli pentru transport, în sumă de 152 800 lei.

e. Cheltuieli pentru servicii de sondare a opiniei publice

Potrivit rapoartelor financiare, niciun concurent electoral nu a raportat cheltuieli pentru servicii de sondare a opiniei publice.

f. Cheltuieli suplimentare de întreținere

Potrivit rapoartelor financiare, niciun concurent electoral nu a raportat cheltuieli suplimentare de întreținere.

g. Cheltuieli pentru salariile personalului angajat temporar în scop electoral

Potrivit rapoartelor financiare, niciun concurent electoral nu a raportat cheltuieli pentru salariile personalului angajat temporar în scop electoral.

h. Cheltuieli pentru delegarea sau detașarea persoanelor (inclusiv pentru recompense/diurnele observatorilor și voluntarilor)

Potrivit rapoartelor financiare, niciun concurent electoral nu a raportat cheltuieli pentru recompensele voluntarilor/ agitatorilor.

i. Cheltuieli pentru consultanță electorală și politică

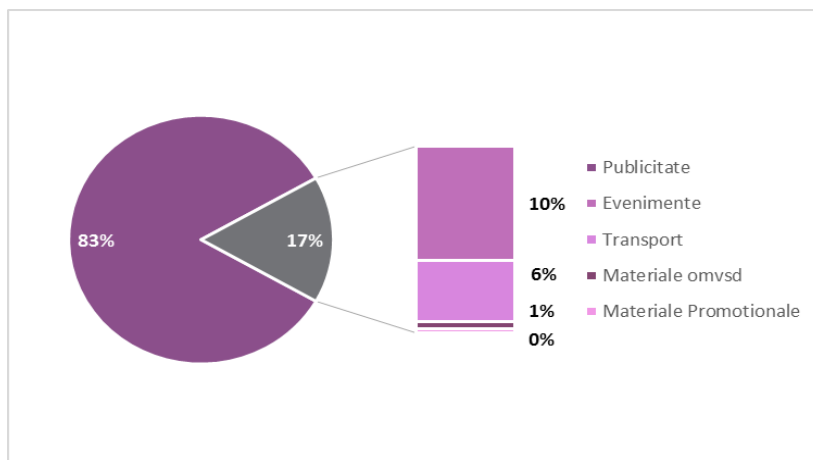
Potrivit rapoartelor financiare, doar un concurent electoral (BE PPEM) a raportat cheltuieli în sumă de 450 lei la acest capitol.

j. Alte cheltuieli

(inclusiv servicii bancare; servicii de comunicații; materiale omvsd; locațiunea încăperilor permanente, inclusiv teritoriale, serviciile comunale aferente încăperilor închiriate; remunerarea personalului din staff-ul electoral central, remunerarea personalului din staff-ul electoral local (teritorial), remunerarea consultanților media/strategie)

Potrivit rapoartelor financiare, 4 concurenți electorali (PSRM, PL, PCRM, PP PN) au raportat cheltuieli în sumă de 740,40 lei la subcapitolul servicii bancare. La subcapitolul locațiunea încăperilor, retribuirea muncii și servicii de întreținere a sediilor permanente niciun concurent electoral nu a prezentat cheltuieli. 3 concurenți electorali au raportat cheltuieli în sumă de 18 455,20 lei pentru materiale OMVSD: PSRM – 17 635,20, BE PPEM – 402 lei, PP PN – 415 lei. La capitolul servicii de comunicații doar un concurent electoral (PSRM) a raportat cheltuieli în sumă de 6000 lei.

Figura 3. Cheltuieli declarate ale concurenților electorali

2.3 Cheltuielile concurenților electorali constatate de observatorii Promo-LEX, dar care nu sunt reflectate în rapoartele financiare

Conform constatărilor observatorilor Promo-LEX, pentru perioada 27 aprilie – 8 mai 2015, concurenții electorali vizați (PSRM, PL, PCRM, PDM, PLDM) au omis să reflecte în rapoartele lor financiare prezentate la CEC cheltuieli legate de mai multe linii de buget.

a. Costul întrunirilor și evenimentelor electorale

Potrivit observatorilor Promo-LEX, cel puțin 3 concurenți electorali au efectuat cheltuieli pentru 5 concerte. Cel puțin 18 artiști au fost implicați în concertele respective.

PL – cel puțin 1 concert. Pentru PL au cântat cel puțin 8 artiști: Olga Ciolacu, Maria Stoianov, Ricu Vodă, Veronica Mihai, Sandu Reva, Nina Eermurachi, Sergiu Ursu, Maria Țărnă. În rapoartele financiare ale CE depuse la CEC nu se regăsesc informații privitoare la organizarea evenimentelor.

PDM – cel puțin 3 concerte. Pentru PDM au cântat cel puțin 3 artiști: interpreta din „Bunica bate doba”, piesă a lui Zdob și Zdub, Mihai Ciobanu, Ricu Vodă și Valeriu Corduneanu. În rapoartele financiare ale CE depuse la CEC, nu se regăsesc informații privitoare la organizarea evenimentelor.

PLDM – 1 concert. Pentru PLDM au cântat cel puțin 6 artiști. Orchestra de Muzică Populară „Doina Armatei”, cu solilștii Nelly Ciobanu, Cristina Scarlat, Anișoara Dabija, Nicolai Paleț, Mihai Ciobanu, Sergiu Tătaru. În rapoartele financiare ale concurentului electoral depuse la CEC, nu se regăsește informația privitoare la organizarea evenimentului.

b. Cheltuieli de publicitate stradală

Potrivit observatorilor Promo-LEX, în rapoartele depuse la CEC, 4 concurenți electorali - PSRM, PL, PLDM, PDM – au omis reflectarea totală sau parțială a cheltuielilor pentru publicitate stradală. Cuantumul cheltuielilor nereflectate este de cel puțin 358 739 lei.

Conform verificărilor observatorilor Promo-LEX, prețul minim lunar estimativ pentru plasarea unui panou stradal 6X3m² este de cel puțin 5650 lei, a unui banner 6X2m² este de cel puțin 2000 lei, „city light” 6X3m² este de cel puțin 2450 lei, a unui panou digital standard este de cel puțin 5000 lei.

Pentru perioada indicată, cu referire la concurentul electoral PSRM, observatorii Promo-LEX au raportat 39 panouri stradale, 1 banner standard, 4 city lights. Suma neraportată este estimată la 178 489 lei.

Privitor la concurentul electoral PL, observatorii Promo-LEX au raportat 6 panouri LED, 22 panouri stradale (3x6m²), 3 bannere standard, suma neraportată fiind estimată la 160 300 lei.

Privitor la concurentul electoral PLDM, observatorii Promo-LEX au raportat 3 panouri stradale (6x2m²), 1 baner (8m*1m) și 2 bannere standard, cheltuieli estimate în sumă de cel puțin 19 950 nefiind raportate deloc.

Privitor la concurentul electoral PDM, la capitolul publicitate stradală, observatorii Promo-LEX au raportat 5 panouri stradale 3x6m². Cuantumul estimativ al cheltuielilor în mărime de 28 250 lei nu a fost raportat.

c. Cheltuieli pentru materiale promoționale

Potrivit observatorilor Promo-LEX, în rapoartele depuse la CEC, 3 concurenți electorali - PSRM, PL, PCRPM – au omis reflectarea totală sau parțială a cheltuielilor pentru materiale promoționale. Cuantumul cheltuielilor nereflectate este estimat la cel puțin 180 034 lei.

Conform verificărilor observatorilor Promo-LEX, prețul minim lunar estimativ al unui pliant este de cel puțin 0,21 lei pentru un tiraj de 500 000, a unui poster format A3 – 2,5 lei pentru un tiraj de 5000, costul unei broșuri de 16 pag. – 2,39 lei pentru un tiraj de 50 000, costul unui ziar – 0,48 lei pentru un tiraj de 100 000, costul unui steag (pânză 79x42 cm² cu mâner metalic 200cm) – 50 lei, costul unui steag 19x10cm² – 2,5 lei, costul unui tricou – 60,5 lei, costul unei bandane (58x58 cm²) – 4 lei, costul unui chipiu – 4,5 lei, costul unei insigne – 3,40 lei.

Pentru perioada indicată, cu referire la concurentul electoral PSRM, observatorii Promo-LEX au raportat distribuirea de broșuri a câte 18 pag. com. 0125, tipar Arva Color SRL, tir. 10 000 ex., cel puțin 1 700 bandane 58x58 cm², cel puțin 1 948 tricouri, cel puțin 4 000 stegulețe 19x10cm², cel puțin 300 steaguri (pânză 79x42 cm²cu teacă metalică 200cm), cel puțin 2 000 chipiuri și cel puțin 700 insigne. Suma care nu a fost raportată este estimată la 174 934 lei.

Cu referire la concurentul electoral PL, observatorii Promo-LEX au raportat cel puțin 300 stegulețe cu drapele RM 19x10cm², cel puțin 300 chipiuri, cel puțin 60 steaguri (pânză 79x42 cm² cu teacă metalică 200cm), suma neraportată fiind estimată la 5 100 lei.

Pentru perioada indicată, cu referire la concurentul electoral PCRPM, observatorii Promo-LEX au raportat distribuirea ziarelor de partid “Comunistul”, cheltuielile de tipărire a ziarului nefiind raportate.

d. Cheltuieli pentru transport de persoane și bunuri

Observatorii Promo-LEX au constatat neraportarea utilizării transportului în scop electoral de către cel puțin 3 concurenți electorali – PL, PDM, PCRPM. În raportul PL nu este reflectat cuantumul cheltuielilor de transport pentru cel puțin **200 de automobile**, estimat la 44 693 lei. Observatorii Promo-LEX au raportat utilizarea mijloacelor de transport și de către PDM, PCRPM, pentru moment nefiind cuantificate cheltuielile. Formula de calcul utilizată reflectă înmulțirea unui minim de consum de 6 l la 100 km, înmulțit la distanța parcursă și înmulțit la prețul minim de combustibil.

e. Cheltuieli pentru salariile personalului angajat temporar în scop electoral

În urma constatărilor observatorilor Promo-LEX, cel puțin 8 concurenți electorali au persoane angajate în staff-ul electoral teritorial: PSRM – 25, PDM – 24, PLDM – 20, PL – 9, PP PN – 9, PCRМ – 6, PPRM – 2, BE PPEM – 1, MPA - 1. Niciun concurent electoral din cei menționați nu a raportat cheltuieli la acest capitol.

f. Cheltuieli pentru delegarea sau detașarea persoanelor (inclusiv pentru recompense/diurnele observatorilor și voluntarilor)

Observatorii Promo-LEX au raportat implicarea a cel puțin 996 voluntari în activitatea electorală în favoarea a 9 concurenți electorali: PSRM – 363, PL – 272, PDM – 168, PLDM – 85, PCRМ – 71, PP PN – 18, BE PPEM – 9, PPRM – 8, MPA – 2. Niciun concurent electoral menționat nu a raportat cheltuieli la acest capitol.

g. Alte cheltuieli

(inclusiv servicii bancare; servicii de comunicații; materiale omvsd; locațiunea încăperilor permanente, inclusiv teritoriale, servicii comunale aferente încăperilor închiriate; remunerarea personalului din staff-ul electoral central, remunerarea personalului din staff-ul electoral local (teritorial), remunerarea consultantilor media/strategie)

Locațiunea încăperilor

Potrivit observatorilor Promo-LEX, 14 concurenți electorali utilizează cel puțin 178 încăperi (sedii) în 32 de centre raionale, municipiul Chișinău și UTAG. Pentru calcularea cheltuielilor pentru locațiunea încăperilor drept bază de calcul a fost luat produsul dintre prețul minim de chirie lunară a unui metru pătrat de spațiu de suprafață a tuturor sediilor unui concurent electoral și înmulțită la 0,5 luni de activitate în campanie electorală. Prețul minim pentru chirie raportat de observatorii Promo-LEX este de: 50 lei (pentru orașe și localități suburbane din componența municipiilor), 80 lei (pentru mun. Bălți) și 100 lei (pentru mun. Chișinău).

Din cele 178 sedii teritoriale raportate de observatorii Promo-LEX, PSRM utilizează 39 sedii, PLDM – 36, PDM – 29, PL – 23, PCRМ – 21, PP PN – 12, PPRM – 5, BE PPEM – 6, PP „Renaștere” – 2, MPA – 1, PAD – 1, PP „Regiunilor” – 1, PPCD – 1, PNL - 1.

În urma calculelor comparative pentru 2 săptămâni, s-a estimat un quantum minim de cel puțin 247 837 lei neraportați de către toți acești concurenți electorali.

Servicii de întreținere

Potrivit observatorilor Promo-LEX, pentru cele 178 sedii utilizate timp de 2 săptămâni de activitate nu au fost raportate cheltuieli în sumă de cel puțin 15 931 lei.

3. Analiza rapoartelor financiare ale concurenților electorali de către CEC

Potrivit Legii nr. 36, Comisia Electorală Centrală a obținut mandatul de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea campaniei electorale. CEC are competența legală de a examina sesizările și contestațiile în domeniu, de a constata contravenții și de a încheia procese-verbale cu privire la contravențiile ce vizează neprezentarea în termen ori prezentarea neconformă a rapoartelor financiare ale concurenților electorali. De asemenea, CEC are competența de a aplica sau solicita aplicarea sancțiunilor prevăzute de legea în vigoare și de a sesiza organele competente privind încălcările ce sunt pasibile de răspundere contravențională, penală sau privind încălcarea

legislației fiscale.

Pentru perioada raportată, Promo-LEX a constatat cel puțin 4 cazuri în care Comisia Electorală Centrală a solicitat informații adiționale cu privire la detalierea informațiilor confirmative privind sursa de proveniență a mijloacelor financiare – în 2 cazuri (PSRM și PP PN) și informații financiare detaliate la capitolele publicitate stradală în cel puțin 2 cazuri (PSRM și PL). Până la data de 20 mai 2015, nu s-a constatat niciun caz de aplicare a sancțiunilor prevăzute de legea în vigoare.

IV. METODOLOGIA DE OBSERVARE A ASOCIAȚIEI PROMO-LEX

Observarea Alegerilor Locale Generale din 14 (28) iunie 2015 este un proiect realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte. Asociația Promo-LEX este o asociație obștească, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și protejarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Misiunea Promo-LEX de Observare a Alegerilor Locale Generale include 39 observatori pe termen lung (OTL) și 33 observatori pe termen mediu (OTM), care vor monitoriza procesul electoral în toate circumscripțiile electorale din Republica Moldova în perioada 14 aprilie – 13 iulie 2015. În ziua alegerilor, Promo-LEX va delega câte un observator pe termen scurt (OTS) în fiecare circumscripție electorală de nivelul I. Misiunea Promo-LEX va consta în Numărarea în Paralel a Voturilor (PVT) în toate secțiile de votare din mun. Chișinău, Bălți și Comrat. Observatorii implicați în procesul de monitorizare semnează Codul de conduită al observatorului național independent Promo-LEX, asumându-și obligația de a acționa operativ, cu buna-credință și în mod non-partizan.

Sursa elaborării rapoartelor publice ale Misiunii servesc exclusiv rapoartele standardizate ale observatorilor întocmite în baza vizitelor în localități și, respectiv, la Consiliile Electorale de Circumscripție de nivelul I și II, precum și a discuțiilor, întâlnirilor cu interlocutorii și consultarea documentelor oficiale.

Misiunea de Observare Promo-LEX nu este oponent politic concurenților electorali implicați în alegerile locale generale din 14 (28) iunie 2015. Misiunea de Observare nu este un organ de anchetă și nu își asumă obligația expresă de a proba constatările observate. Probele foto și video acumulate de observatorii Promo-LEX sunt plasate regulat pe pagina www.electoralamonitor.md.

Acest proiect beneficiază de asistența financiară și tehnică din partea USAID, Consiliul Europei și NDI. Opiniile exprimate în rapoartele publice Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor și partenerilor.

V. RECOMANDĂRI

Comisiei Electorale Centrale

- Continuarea instruirii funcționarilor electorali și înlăturarea lacunelor legate de instruire;
- Detalierea cheltuielilor pe circumscripții în rapoartele financiare ale concurenților electorali – partide politice și blocuri electorale;
- Asigurarea unui mecanism prin care să se evite posibilitatea mascării donatorilor reali ai concurenților electorali (prin virarea mijloacelor financiare în contul partidului și, ulterior, în fondul electoral prin transferuri unice din contul partidului);
- Asigurarea unui mecanism transparent de acumulare a mijloacelor financiare sub forma de cotizații;
- Avertizarea organelor electorale inferioare despre necesitatea respectării regimului de lucru și neadmiterea implicării membrilor organelor electorale în activități politice.
- Verificarea minuțioasă a rapoartelor financiare a concurenților electorali și verificarea modului de acumulare a veniturilor, cu adoptarea unei Hotărâri argumentate cu privire la toate constatările stabilite;

APL-urilor

- Respectarea Programului Calendaristic electoral;
- Publicarea tuturor deciziilor și rapoartelor concurenților electorali privind finanțarea campaniei electorale pe pagina web APL de nivelul II;
- Neadmiterea utilizării ilegale a bunurilor publice în campania electorală.

Concurenți electorali

- Neadmiterea organizării activităților electorale înainte de termenul legal;
- Asigurarea transparenței financiare în perioada electorală;
- Interzicerea utilizării resurselor administrative și a cadourilor electorale;
- Sancționarea disciplinară potrivit regelementărilor interne pe linie de partid a candidaților care au admis utilizarea resurselor administrative și oferirea cadourilor electorale;
- Asigurarea reprezentării egale a femeilor și bărbaților în listele de candidați.

Inspectoratului General al Poliției

- Examinarea legalității acțiunilor concurenților electorali care au admis abateri de la normele Codului Electoral.

LISTA DE ABREVIERI

alin. – aliniat

APL – Administrația Publică Locală

art. – articolul

BESV – biroul electoral al secției de votare

BE PPEM - Blocul electoral “Platforma Populară Europeană din Moldova – Iurie Leancă”

BIDDO – Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului

CE – circumscripții electorale

CEC – Comisia Electorală Centrală

CECE de nivelul I – Consiliul electoral de circumscripție electorală de nivelul I (este creat pentru unitatea administrativ-teritorială de nivelul I - oraș, sector, sat)

CECE de nivelul II – Consiliul electoral de circumscripție electorală de nivelul II (este creat pentru unitatea administrativ-teritorială de nivelul II - raion)

CI – candidat independent

CICDE – Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral

Fig. – figura

MPA – Mișcarea Populară Antimafie

mun. – municipiu

NATO – Organizația Tratatului Atlanticului de Nord

NDI – Institutul Național Democratic

nr. – număr

OMVSD – obiecte de mică valoare și scurtă durată

ONU – Organizația Națiunilor Unite

or. - oraș

OSCE – Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa

OTL – observator pe termen lung

OTM – observator pe termen mediu

OTS – observator pe termen scurt

PCRM – Partidul Comuniștilor din Republica Moldova

PDM – Partidul Democrat din Moldova

PL – Partidul Liberal

PLDM – Partidul Liberal Democrat din Moldova

PNL – Partidul Național Liberal

PNUD – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

PP – partid politic

PPCD – Partidul Popular Creștin Democrat

PP PN – Partidul Politic Partidul Nostru

PPRM – Partidul Popular din Republica Moldova

PSRM – Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”

PVT – tabularea în paralel a voturilor

r. – raion

RM – Republica Moldova

s. – sat

SV – secții de votare

UATSN – Unitatea Administrativ-Teritorială din Stânga Nistrului

UE – Uniunea Europeană

SUA – Statele Unite ale Americii

USAID– Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională
UTAG – Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia